

ÓVODA

CSESZTVE

Székhelye: 2678 Csesztve Kossuth út 13.

OM azonosító:

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

*„Vendég vagy a világban, és ez a világ, szép vendégfogadó.
Van napsugara, vize, pillangója, madara. Van virágja, rengeteg sok,
Tanulj meg örvideni neki! ... embere is van.
Igyekez ... többet törődni azzal, ami még a világ szépségeiből
csodálatosképpen megmaradt . ”
(Wass Albert)*

Tisztelt Szülő! Tisztelt Érdeklőő!

*Ön a csesztvei Óvoda legfontosabb helyi szabályozó szakmai dokumentumát
a Pedagógiai Programot olvassa.*

Tartalmát a törvényi és rendeleti úton meghatározott elvárások, valamint a helyi szabályozásaink határozzák meg. A benne foglaltak az általános nevelési koncepciónkkal együtt jelenítik meg az Óvoda sajátos arculatát.

Köszönöm megtisztelő érdeklődésüket az Óvoda Testülete nevében:

Budapest, 2014. augusztus 30.

Erdei Zsuzsanna óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

Jogszábiyi alapok: törvények, rendeletek	4.
Pedagógiai programunk rendszerábrája	5.
1. Helyzetelemzés, jövőkép	6.
1.1. Gyermekkép	6.
1.2. Óvodakép	7.
2. Az óvodai nevelés célja, alapelvek	8.
3. Az óvodai nevelés feladata	12.
3.1 Egészséges életmód alakítása	13.
3.2. Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása	14.
3.3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	16.
4. Gyermeki tevékenységformák	19.
4.1. Játék	19.
4.2. Vers, mese	27.
4.3. Ének, zene, énekes játék, tánc	28.
4.4. Rajz, festés, mintázás, kézi munka	30.
4.5. Mozgás	31.
4.6. Külső világ tevékeny megismerése	33.
4.7. Munka jellegű tevékenységek	34.
4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	37.
5. Az óvodai élet megszervezésének elvei	41.
5.1. Személyi feltételek	43.
5.2. Tárgyi feltételek	45.
5.3. Az óvodai élet megszervezése	46.
5.3.1. Hetirend	46.
5.3.2. Napirend	47.
5.3.3. Dokumentáció	48.
5.3.4. Óvoda ünnepei, hagyományai	53.
5.4. Az óvoda kapcsolatai	54.
6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (iskolaérettség)	58.
Legitimáció	66.
Érvényességi rendelkezések	67.
A pedagógiai program elkészítéséhez felhasznált szakmai anyagok	68.

JOGSZABÁLYI ALAPOK

Törvények

A Kormány Nemzeti Együttműködés Programja (2010.05.22.)

2011. évi CXC törvény a köznevelésről

1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

Rendeletek

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

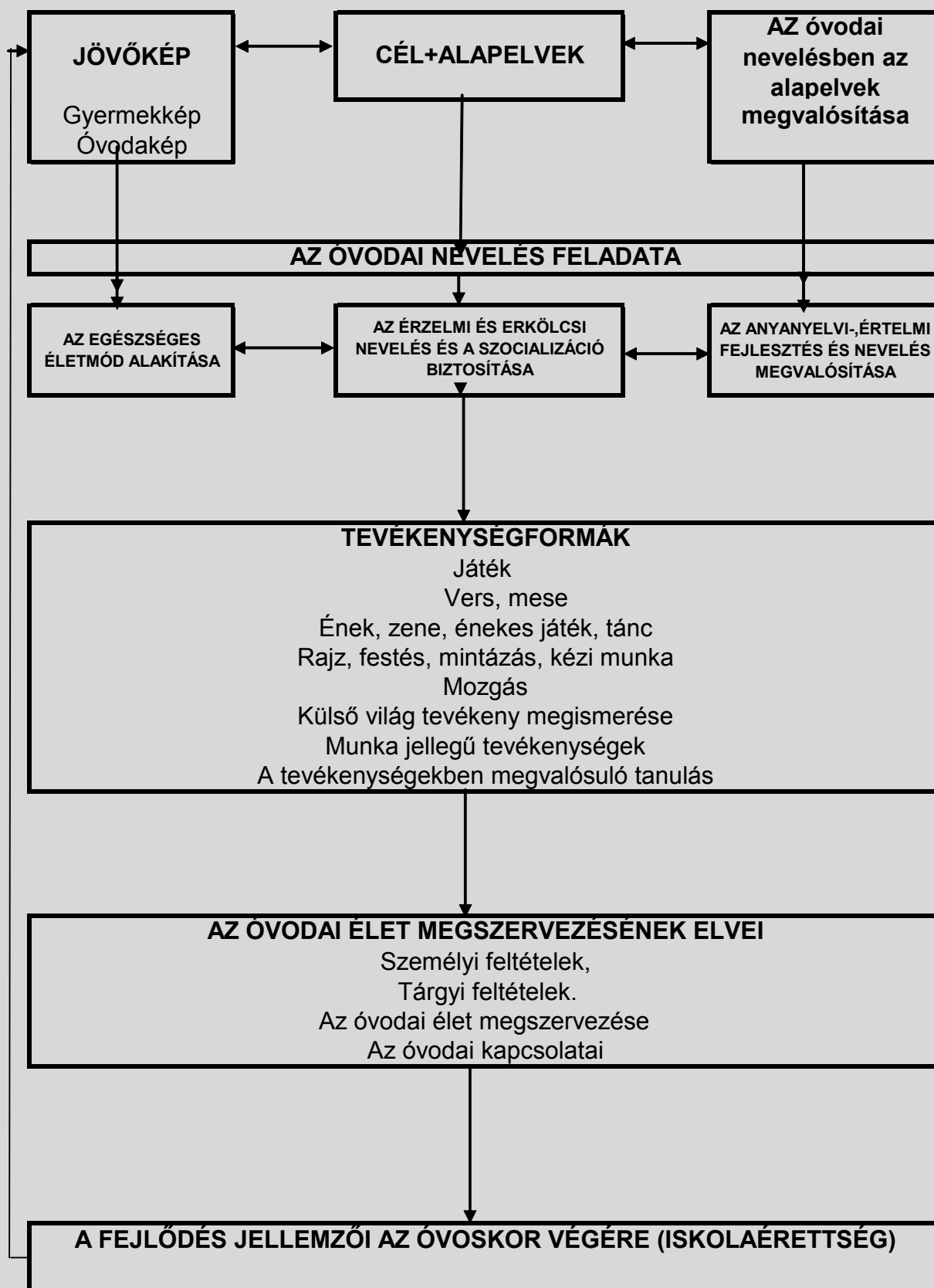
229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

1. HELYZETELEMZÉS

Óvodánk a település egyik legszebb részén helyezkedik el, természeti szépségekben megáldott környezetben.

Épületünk mind külsőleg, mind belsőleg tükrözi az igényességet, az esztétikumot. Felszereltsége az elvárásokat kielégíti. A gyermekeket nagy szeretettel nevelgetik óvodapedagógusaink, akik szakmai alkalmasságukat évek óta bizonyították. Két képzett, kreatív, tapasztalattal, tudással, s főleg a gyermekek érdekeit mindenek fölé helyező, a gyermekeket szerető, elfogadó, s nagy empátiával megáldott óvodapedagógus, aki tisztában van felelősségével, s aki tudja, hogy a gyermekek fejlődésében a legmeghatározóbb időszak a 3-6 év közötti kor. Munkájukat, pedig kedves, gyermekszerető dadus néni segíti.

Jövőkép: Programunk megvalósítása során törekszünk, hogy tudatos, tervszerű pedagógiai munkánk hatására gyermekeink érzelmileg derűs, vidám, mozgásában jól koordinált, edzett, játékában kreatív, ötletes, esztétikumában igényes, szépet észrevevő, érdeklődő, környezetében az összefüggéseket meglátó, értő, szociális készségekben együttműködő, átérző, jól kommunikáló, azaz sokoldalú személyiséggé váljanak.

1. 1. Gyermekképünk:

A mosolygó, vidám, elégedett gyermekből, mosolygós, türelmes, elégedett felnőtt lesz!

„Ha sok olyan boldog, kiegyensúlyozott gyerek hagyja el az óvodát/iskolát, aki tisztában van saját értékeivel, aki képes arra, hogy a birtokában lévő tudást a közösségek gyarapítására használta fel, akkor jobbá tehető a világ” /Fekete László/

- Gyermekképünk alap gondolata, hogy a kisgyermek mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre, ahol az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, s ennek megfelelően „a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
- A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságai, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások, valamint a nevelés együttesen határozza meg.
- „a személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.”

Milyenné válnon, az általunk nevelt kisgyermek?

- ♥ Olyan gyermekké, aki kíváncsi, érdeklődő, egészséges, vidám,
- ♥ Aki gazdag érzelemvilággal rendelkezik,
- ♥ Aki biztonságban, szeretetben érzi magát,
- ♥ Aki fogékony a szépre, képes azt meglátni, átérezni,
- ♥ Aki tiszteli és becsüli az emberi és természeti értékeket,
- ♥ Aki elfogadja az erkölcsi, magatartási normákat,
- ♥ Akinek ismeretanyaga folyamatosan bővül, s képes azokat a gyakorlatban alkalmazni,
- ♥ Aki képes megfelelni az iskola kihívásainak.

1. 2. Óvodaképünk:

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Intézményünk gyermekközpontú. Mi kíváncsiak vagyunk a gyermekekre, hogy milyenek testi, lelki, szellemi értelemben, s törekszünk arra, hogy megteremtjük számukra a kedvező és inger dús környezetet, melyben szabadon kibontakoztathatják egyéniségüket.

Tudjuk, hogy a gyermek életkori sajátosságából adódóan ebben az időszakban elsődleges tevékenysége a játék. A játékban élményeit, vágyait dolgozza fel, miközben ismereteket, készségeket sajátít el. Éppen ezért a gyermekek fejlesztésében személyiségük alakulásában készségeik, képességeik fejlesztésében erre alapozunk.

Mindezeket szem előtt tartva **törekszünk** a sokszínűsésre, az igényességre mind a tartalomban, mind módszerben, mind, pedig az eszközök sokféleségében. Természetesen a többi gyermeki tevékenységnek is létfontosságú szerepe van a személyiségformálás szempontjából, így a verselésnek, mesélésnek, éneknek, énekes játéknak, táncnak, rajzolásnak, festésnek, mintázásnak, mozgásnak, a külső világ tevékeny megismerésének, a munka jellegű tevékenységeknek, illetve az ezekkel összefüggő tanulásnak is.

1. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEK

Az óvodai nevelés új országos alapprogramja /A 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet/ biztosítja, hogy az óvodai nevelésben részesülő valamennyi gyermek ugyanazon alapelvek, feltételek, szakmai követelmények mentén sajátíthassa el mindazokat a képességeket és ismereteket, amelyek alkalmassá, éretté teszik az iskolai évek megkezdésére.

Az alapprogram a nemzeti köznevelésről szóló törvényhez igazodva biztosítja, hogy valamennyi gyermek óvodai nevelése azonos alapelvek, feltételek, szakmai követelmények alapján történjen.

Az óvodai nevelés legfőbb célja, hogy fejlessze azokat a képességeket, továbbadja mindazt az ismeretanyagot, amelyekre az iskolába lépéshez szükség van.

Az óvodai nevelőmunkában fontos annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását, és - egyéni adottságaira is figyelemmel - azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben.

Ennek megfelelően célunk:

- az óvodáskorú gyermekek teljes személyiségének fejlesztése, fejlődésének tudatos elősegítése,
- hogy a gyermekek az óvodai éveket barátságos, derűs környezetben töltsék el, és érezzék jól magukat,
- hogy tanuljanak meg játszani,
- hogy elegendő idő biztosítsunk a gyermek alapvető tevékenységére, a játékra.
- az anyanyelvi fejlesztés,
- a mozgáskultúra alakítása, fejlesztése
- hogy gyermekeink sajátítsák el a legalapvetőbb viselkedési és magatartási formákat,
- hogy nagy hangsúlyt kapjon az egyéni (individuális) fejlesztés, az egyéni képességek mind magasabb szintű kifejtése,
- hogy a gyermekek, a sokoldalú fejlesztés hatására iskolai életre alkalmassá váljanak.

Kiemelt nevelési értékeink:

- Érzelmi érték - mint pl. vonzalom, szeretet verbális megnyilvánulásai,
- Szociális érték - amely megmutatkozik szülői, testvéri, baráti kapcsolatokban, tiszteletben, toleranciában,
- Intellektuális érték - mint pl. beszédkedv, kifejezőkészség, szókincs
- Esztétikai érték – szép, harmonikus megláttatása, annak verbális kifejeztetése,
- Erkölcsi érték – önfegyelem, mások meghallgatása, stb.

Az óvodai nevelés a gyermek adottságát, fejlettségi szintjét, beállítódását veszi alapul a gyermek szükségleteinek szem előtt tartásával, de tekintettel van a társadalmi mikro- és makro közegére, amelyben él és mozog, és amely meghatározó kisgyerekkorától kezdve a társadalmi szerepvállalásáig.

Az óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelést irányító, szabályozó alapelvek (törvényszerűségek) a pedagógiai gondolkozásmód változásával együtt módosultak, újultak meg, illetve bővültek. Az alapelvek mobilak a nevelési céloktól, rendszerektől, értékektől függően.

Az óvodai nevelés alapelvei a következők:

- **A játékosság elve** (utánzás, felfedezés, próbálkozás, stb.)
- **A tevékenység elve** (megismerő, cselekvő)
- **Az élményszerűség elve** (érzelmek, mint kiinduló pont a tapasztalatszerzéshez)
- **A differenciált fejlesztés elve** (eltérő szükségletek, eltérő motiváltság miatt)
- **A komplexitás elve** (egyrészt átfogja az óvodai élet egészét, másfelől a gyermeki személyiségre érvényes)
- **A gyermeki szabadság biztosításának elve** (a gyermeki szabadság érvényesítésének és korlátozásának aránya)
- **A spontaneitás és az irányítottság elve** (spontán gyermeki megnyilvánulások szakszerű kezelése, melynek ellentéte, illetve kiegészítője az irányítottság közvetlen és közvetett formája)

- **A zökkenőmentes átmenet elve** (minden olyan változás, amely a gyermeket más helyzet elé állítja)

Általunk még fontosnak tartott elvek:

- **A gyermekek mindennekfelett álló érdekének elve,**
- **Esélyegyenlőség biztosításának elve,**
- **Hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve** (kizárás, korlátozás, zaklatás, jogellenes elkülönítés)
- **Életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve** (differenciált bánásmód, egyéni szükségletek)
- **A pedagógus vezető szerepének elve** (értékközvetítő, értékfelfedező, értékteremtő)
- **Tapasztalatszerzés elve** („a gyermek abból okul leginkább, amit maga lát, maga tapasztal és figyel, nem pedig attól lesz értelmes, ha elhiszi nevelője magyarázatait”)
- **A pedagógiai munka közvetettségének elve** (mely megmutatkozik a sokféle gyermeki tevékenység kínálásában, biztosításában, a feltételek biztosításában, az ösztönző, tanácsadó, konzultatív szerepükben)
- **Az óvodában kialakított értékek megőrzésének elve**
- **Következetesség elve** (a kialakított szokás-szabályok rendszerében, a szabályzatokban lefektetett szabályok betartásának egységes megkövetelése)
- **Tudatosság elve** (a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő tervezés, szervezés, következetes nevelés)
- **Motiváció elve** (a gyermeki kíváncsiságból kiinduló érdeklődés felkeltése, élményeken, érzelmeken keresztül történő fenntartása)

Az óvodai nevelés alapelveinek érvényesülése az óvodánk mindennapjaiban:

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés és bizalom övezi,
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai neveléséhez biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

A leírtak figyelembe vételével célunk: a gyermek életben való sikerességét elősegíteni!

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATA

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
Ezen belül:

- 1. Az egészséges életmód alakítása,**
- 2. Az érzelmi és erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása,**
- 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.**

Testi fejlődés terén arra törekszünk, hogy

- Legyenek egészséges, edzett, alkalmazkodni képes gyermekek,
- Mozgásuk legyen összerendezett,
- Alakuljanak ki a megfelelő egészségügyi szokásaik,
- Ismerjék meg és fel alapvető testi szükségleteiket, azokat legyenek képesek kielégíteni.

Közösségi-szociális képességek fejlesztése:

- Legyen vonzó a gyermek számára az óvoda,
- Alakuljanak ki az emberi együttélés alapvető szokás-szabályai (Pl. köszönés, stb.)
- Segítse az óvoda az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség kialakulását (pl. barátság, figyelmesség, segítőkészség)
- Alapozza meg a feladattudat, a feladattartás képességének kialakulását.

Mentális-értelmi képességek fejlesztése terén arra törekszünk, hogy

- A környező valóságot tapasztalati úton ismerjék meg, az összefüggéseket legyenek képesek meglátni az óvodapedagógus irányításával,
- Észlelési és finommotorikai képességeik fejlődjenek.
- Egyszerű gondolkodási műveleteket tudjanak alkalmazni.
- Megtartó emlékezetük fejlődjön.
- Önálló feladatmegoldó képességeik kialakuljanak.
- Gondolataikat, érzéseiket legyenek képesek kifejezni (beszélgetések kezdeményezése)

3. 1. Egészséges életmód alakítása

Céja:

- ❖ **Az egészséges életmódra nevelés célja** a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, egészségének megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

Sikerkritérium: Az óvodában töltött három illetve négy év során nyújtott gyakorlati lehetőségek segítségével a gyermekek birtokolják az alábbi szokásokat:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, szappant, körömkefét használnak, fogat mosnak és fésülködnek.
- ✓ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán a helyére teszik.
- ✓ Zsebkendőjüket önállóan használják, észreveszik, ha szükség van rá.
- ✓ Megfelelően használják a WC-t, vigyáznak rendjére.
- ✓ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, valamint önállóan folyadékot töltenek a kancsóból.
- ✓ Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát és kést. Szükség szerint használják a szalvétát. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ✓ Teljesen önállóan öltözködnek, a ruhájukat ki-begombolják, a cipőjüket bekötik.
- ✓ A ruhájukat gondosan összehajtogatva a helyére teszik, öltözőszekrényüket, annak környezetét rendben tartják.
- ✓ Ügyelnek környezetük esztétikumára, a rend megőrzésére, ill. annak helyreállítására törekszenek.
- ✓ Ügyelnek saját külsejükre, megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

3. 2. Az érzelmi és erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Célja:

- ❖ **Az érzelmi, szociális és erkölcsi nevelés célja** a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése kiemelt figyelemmel a kommunikációs készségekre.

Az óvodapedagógus feladata:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek (óvodapedagógus, dajka, s az óvoda egyéb dolgozói) pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Vegye figyelembe, hogy az óvodán belüli felnőtt-felnőtt (kommunikáció, bánásmód, viselkedés) példaértékű a gyermek számára.
- A közös élményekre épülő tevékenységek során segítse a gyermeki szokás és normarendszerének megalapozását, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit: nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A környezet tevékeny megismerése során segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni az itt megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Segítse az örömezés átélésének képességét, a szabadon nemet mondani tudás képességét, az érzelmek szabad kifejezését, az önbizalom kialakítását, a szükséges határok elfogadását, az alkotókedvet, kreativitást, a problémamegoldó gondolkodást, a kudarcátűrést, frusztráció-tűrést, az együttműködést, az egészséges életmód kialakításának képességét, a környezettudatosság erősítését, a környezeti nevelést, az élethossziglan tartó tanulás megalapozását a kulcskompetenciák fejlesztése révén.

Sikerkritérium: Az óvodában töltött három illetve négy év során az alábbi viselkedési elemek épüljenek be a gyermekek személyiségébe:

- ✓ A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz és a felnőttekhez. Mindezt sokoldalúan (szavakban, tettekben, érzelmekben, stb.) hozzák nyilvánosságra.
- ✓ A helyes viselkedés szokás-szabályainak betartása belső igényükké válik, a szabályok betartására egymást is figyelmeztetik.
- ✓ Képesek együtt érezni a közösség többi tagjával, a közösségért szívesen tevékenykednek, felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak.
- ✓ Bízhatnak önmaguk képességében.
- ✓ Konfliktushelyzetben törekednek az önálló megoldásra.
- ✓ Érdeklődnek társaik iránt, egymás és az óvodapedagógus közléseit figyelmesen hallgatják meg.
- ✓ A csoportba érkező gyermekeket szeretettel fogadják, ha óvodán kívül találkoznak egymással, örömmel üdvözlik egymást.
- ✓ Elfogadják a különbözőséget.
- ✓ Képesek felfogni a metakommunikatív jelzéseket.
- ✓ Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket, vállalkoznak önálló véleményalkotásra, döntenek és választanak ismert helyzetekben. Képesek kívánságaik módosítására, elhalasztására, ha a helyzet úgy kívánja.
- ✓ Igazat mondanak.
- ✓ Tisztelik és becsülik környezetüket, koruknak megfelelő ismeretekkel rendelkeznek szülőföldjükéről.
- ✓ Egészséges önbizalommal rendelkeznek.
- ✓ Kreatívak, alkotni vágyók, problémamegoldó gondolkodásúak.
- ✓ Megalapozódik a kudarc- és frusztráció-tűrésük, igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, éretté válnak az iskolai életre

3. 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokféle tevékenység közben, felnőttekhez és társaikhoz való viszonyainak fejlődése során sajátítanak el. Óvodáskorban a beszédfejlődés intenzívvé válik, a beszédaktivitás nő.

A fejlődésnek több mozgatója, ösztönzője van. A gyermek tevékenység- és mozgáslehetőségeinek kitágulásával egyre nő azoknak a helyzeteknek, kapcsolatoknak a száma, amelyekbe belekerül. Növekszik a társak, társas együttélés iránti igény, s a kapcsolatteremtés eszköze a közös tevékenység és a beszéd.

A gondolkodás és a beszéd együtt fejlődik. A gondolkodás mind nagyobb teljesítményre lesz képes, amely a beszéd fejlődéséhez belső alapot biztosít.

Az óvodás beszédében különböző beszédfajták élnek egymás mellett.

Beszédfajták:

- ◆ Szituatív beszéd (helyhez, szituációhoz kötött)
- ◆ „én központú” beszéd (tevékenység közbeni monológ)
- ◆ Szocializált beszéd (kapcsolatteremtő párbeszéd)
- ◆ Kontextusos beszéd (felnőttek mintáiból merítve, megfelelő mondatszerkezettel fogalmazza meg mondanivalóját)

Az óvodás gyermek hol az egyik, hol a másik beszédformát használja az érintkezés feltételeitől függően. Az óvodás beszédfejlődésének egyik tendenciája az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése.

Az óvodás szókészlete: a szókészlet rohamosan növekszik ebben az életkorban, kb. 3000-ról 6000-re emelkedik. A nagyfokú kíváncsiság, a megismerési vágy, a valóság igen különböző területeiről származó szavakkal ismerteti meg a gyermeket.

Gyakran előfordul, hogy megfelelő szó, ill. név hiányában új szóösszetételeket alkalmaz (pl. fodrász= hajszabó néni, császármorzsa = törökcászármorzsa, stb.)

Beszédhibák óvodáskorban:

- ◆ Késői beszédfejlődés (rendszerint környezeti ártalom következménye)
- ◆ Leegyszerűsödött beszéd (amelyben a gyermek nem kap megfelelő példát mondatszerkesztéséhez, beszédhasználatához)

- ◆ Kiejtés és beszédritmus zavara (mozgásszervi fejletlenség, környezeti és pszichés ártalom. Pl. pöszeség, dadogás, hadarás)

A beszédhibák egy részét (dadogás, pöszeség, stb.) logopédus, más részét az óvoda és a család tudatos anyanyelvi fejlesztése, nevelése korrigálja.

A beszéd nemcsak a gondolkodás, hanem az iskolai tanulás, taníthatóság, a műveltség színvonalának is meghatározója.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés célja:

- ❖ A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, mint életkori sajátosságra építve, biztosítsa a gyermekek változatos tevékenységein keresztül a tapasztalatszerzést a természeti és társadalmi környezetből.
- ❖ Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása – mintaadással, - a beszédkedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, gyermeki kérdések érvényesülése.
- ❖ A gyermekek beszédének fejlesztése, a szép, tiszta kiejtésre való törekvés.
- ❖ Legyenek képesek az árnyalt kifejezések használatára, gondolatik, érzéseik, tapasztalataik, verbális megnyilvánítására.

Az óvodapedagógus feladata:

- Változatos tevékenységek folyamán biztosítsa a gyermekek tapasztalatszerzését, fejlessze készségeiket, képességeiket, kreativitásukat.
- A gyerekek változatos tevékenységek között, az óvodapedagógus irányított, ill. közvetve irányított segítségével szerezzenek tapasztalatokat az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből.
- Modell és mintaadással, szituációk megteremtésével és kihasználásával teremtsen lehetőséget a beszélgetésre, a beszédkedv fenntartására. Az óvodapedagógus példamutatásával, szép kiejtésével ösztönözze a gyermekeket a helyes, szép beszédre.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek élményeiket, tapasztalataikat megfogalmazzák.
- Szoktassa rá a gyermekeket, hogy egymást türelemmel meghallgassák, egymás szavába ne vágjanak.

Sikerkritérium: Az óvodában eltöltött három illetve négy év során nyújtott tapasztalási lehetőségek segítségével juthatnak el a gyermekek a következő ismeretek birtokába:

- ✓ Kialakultak azok a készségeik, képességeik, melyek életkori sajátosságaikhoz igazodva a fejlesztés, fejlődés természetes velejárói.
- ✓ Gondolataikat, vágyaikat verbálisan képesek kifejezni.
- ✓ Szívesen és örömmel mesélnek, beszélnek élményeikről, vágyaikról, az őket körülvevő világról.
- ✓ Kiejtésük tiszta, beszédük érthető.
- ✓ Párbeszédes helyzetben, egész mondatokban beszélnek,
- ✓ Beszélgetéseikben aktívak, kezdeményezők.
- ✓ Verbális megnyilvánulásaikat gesztus, megfelelő mimika-használata kíséri.
- ✓ Emlékezetüket a reprodukivitás jellemzi.
- ✓ Képesek 10-15 perces figyelem összpontosításra.
- ✓ Észlelésük egyre pontosabb, valósághűbb.
- ✓ Kialakulóban van fogalmi gondolkodásuk.

4. GYERMEKI TEVÉKENYSÉGFORMÁK

A gyermek tapasztalatait, élményeit, ismeretanyagát sokféle tevékenység közben sajátítja el. A **játék**, a kisgyermekkor legfontosabb fejlesztő tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb, mással nem helyettesíthető eszköze. A játék, – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan kell teljesülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt fontosságú fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A szabad játék kiemelt jelentőségének a csoport napirendjében is meg kell mutatkoznia.

4. 1. Játék

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja:

- ❖ A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése,
- ❖ A gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz való juttatása,
- ❖ A játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek, szükségleteinek teljesítése,
- ❖ Minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás,
- ❖ A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett élmények, tapasztalatok alapján való tanulása egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- A gyermek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban
- Az óvodapedagógus játéktámogató, játékirányító metódusainak alkalmazása

Sikerkritériumok:

- ✓ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ✓ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a szükséges teret, és eszközöket is biztosítanak hozzá.

- ✓ Az ismert meséket többször dramatizálják, szívesen báboznak, a bábokkal is el tudják játszani.
- ✓ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ✓ Élvezik a szabályjátékokat, képesek a szabályok, normák betartására, betartatására.
- ✓ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok
- ✓ Interakciójuk gazdag, kulturált, érthető.

A játék általános jellemzői:

- Spontán és önkéntes tevékenység,
- A játékra mindig a belső feszültség, a „játszani akarás” késztet, ennek kialakulására nagy hatással van az a szociális, szociokulturális környezet, melyben a gyermek él. Minél gazdagabb, változatosabb ingerek érik a gyermeket, játéka is annál színesebb lesz.
- Fontos sajátossága a játéknak, hogy csökkenti a belső feszültséget,
- A játék mindig az öröm keresését is jelenti,
- Játék közben kialakul, fejlődik a gyermekek társas kapcsolata, segíti az empátia (beleélés) kialakulását, fejleszti az alkotó (kreatív) együttműködést a gyerekek között,
- Formálja ízlésüket,
- Az élmény legfontosabb forrása a játék, lehetőség nyílik a különböző érzelmek, élmények- így a negatív élmények átélésére, újra feldolgozására, ill. azok átértékelésére.
- Játékban képessé válik a gyermek a viselkedési szabályok elfogadására, helyes magatartás gyakorlására, szabályok tudatosítására.
- Bonyolult kölcsönös kapcsolatok alakulnak ki a magányos játéktól a szervezett együttes tevékenységig, a „mi-tudat” megjelenéséig.

A játék feltételei:

Nyugodt, vidám légkör

- Érezzen a gyermek bizalmat az óvodapedagógus iránt
- Érzelmi biztonság - a gyereket, játékát elfogadják

Játékidő – a gyermek érezze, hogy sok ideje van a játékra – korcsoportonként változó

Játékhely

- Otthonosság érzése legyen
- Legyenek fix pontjai, helyei a játéknak

Játékszer: azok a tárgyak, amit azért gyártottak, hogy játszanak vele

Játékeszköz: minden olyan tárgy, anyag, eszköz, melyet a gyermek játékához felhasznál

Az élmény

- A tapasztalatból akkor lesz élmény, ha érzelmileg megragadja a gyermeket
- A játék témáját és tartalmát az élmény alakítja.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)

Kreatív alkotó légkört elsősorban olyan játékok biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot válasszanak, milyen témát dolgozzanak fel, milyen eszközökkel jelenítik azt meg, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus teremtsen meg, mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés és ötlet.

Az óvodapedagógus csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását. A gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros, tréfás kifejezéseket, szavakat, vegye észre a környezetben megjelenő helyzet- és jellemkomikumokat.

A különböző típusú **játékhoz szükséges helyet** a gyermekek önállóan, ill. amíg erre nem képesek az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki. A csoportszobában legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckónak”.

Legyen állandó helye az esztétikus, meghitt mesesaroknak, amely egyúttal a dramatikus játék és a bábozás helye is. Itt kapjanak helyet az ilyen jellegű játékok kellékei is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, stb. ugyancsak állandó helyet kapjanak, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek el különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő játékoknak is legyen mindig állandó helye. Ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljon a gyermekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy ott minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, ügyességi és sportjátékok feltételeinek megteremtésével, stb.)

A játékhoz **szükséges időt** a folyamatos napirend és a játékba integrált tanulás segíti. A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha csoportban, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A kreativitást kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit.

Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek ízlésesek, praktikusak, az alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségűek és egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek a gyermekek pszichés funkcióit fejlesztik, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, orvosos, fodrászos, stb.), melyek a gyermekeket ösztönzik az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban pedig az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítsé eszközválasztékát elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó félkész kellékekkel, játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** a játék tartalmát gazdagítani. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék. A gyerekek a szerepjátékukhoz alakítsák ki a teret.

A gyermekek rendszeres sétái, a külső óvodai programok (kirándulás, előadások megtekintése, stb.) fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

A játékírányítás általános elvei:

- Fontos jellemzője, hogy az irányítás közvetett, tapintatos, csak szükség szerint történjen beavatkozás
- Az óvodapedagógus a feltételeket teremtsen meg elsősorban
- A hangsúly az ismeretbővítő, élményeket kísérő pozitív érzelmek alakításán van
- Konfliktusok megoldásában elsősorban az önállóságot kell biztosítani
- Az óvodapedagógus is szeressen játszani.

Az óvodapedagógus játéksegítő játékírányító metódusainak alkalmazása

- Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek, ha nyugodtan játszanak, vagy ha érezhető, hogy problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.
- A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben legyen támogató, engedő, elfogadó.
- Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

A játék fajtái:

Gyakorlójáték

- A manipulációból, önkéntelen, örömteli mozgásból álló tevékenység, melynek során a gyermek egyfajta játékszernek, eszköznek vagy saját magának meghatározott mozgását ismétli, gyakorolja.
- **Jellemzője:** - az ismétlés és a gyakorlás, a hang, a beszéd, a különböző mozgások játékos gyakorlása
- Fontos szerepe van a gyermek képességeinek fejlődésében, társas kapcsolatok alakulásában
- **Irányításában** az óvodapedagógus törekedjen a passzív gyermek bevonására, adjon ötletet a továbbfejlesztése (pl. szabály alkalmazása), figyelmeztessen a veszélyre, balesetre
- **Fajtái:** - manipuláció- kézzel való tevés-vevés

Konstrukciós játék

- A játék során a gyermek kockákból, más játékelemekből, anyagokból építményeket és különféle egyéb tárgyakat alkotnak, szerkesztenek-konstruálnak
- A játék feszültsége a konstruálás kíváncsiságából fakad, az elvégzett tevékenység során létrejött feszültségcsökkenésből pedig a játék öröme (pl. készítsünk valamit valamiből)
- Velejárója a megfigyelés, az emlékezet, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék és a manualitás fejlesztése
- Nemcsak a létrehozott termék, hanem a konstruálás folyamat is fontos
- Minél kreatívabb az óvodai légkör, annál többféle anyagot és módozatot használnak a gyermekek a játékhoz és néha több napig folyik a munka.
- **Fajtái:**
  - Manipulációs játék spontán folytatása – célja az eszközhasználat
  - Konstruálás előzetes elképzelés nélkül – célja, eredménye az elkészült építmény
  - Konstruálás meghatározott céllal.

Barkácsolás

- Az óvodában a játékeszköz konstruálását, egyszerűbb ajándéktárgy vagy dekoráció készítését jelenti
- A konstrukciós játék egyik formája

Fokozatai:

- Magáért a tevékenységért végzett munka
- Alkotásért végzett munka
- Szükséglet kielégítéséért végzett munka (pl. ajándékkészítés)
- **Jelentőségei:**
  - Sikerélményt, önbizalmat adhat az alkotás
  - Probléma meglátásra és megoldásra nevel
  - Fejlődik társas kapcsolata az együttműködés, segítségnyújtás során
  - Eredményességét befolyásolja a légkör, a kreatív óvodapedagógus, a megfelelő méretű, és minőségű eszközök, valamint az anyagok sokfélesége.

Dramatizálás, bábozás

- Oldott légkörben, fölösleges kötöttségek nélkül zajlódjék
- **Az élmény három forrása lehet:**

Az óvodapedagógus bábjátéka, melyben a gyermekek a nézők

A gyermekek bábjátéka, esetleg óvodapedagógus segítségével

A gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így készített bábokkal

A szerepjáték

Szociális jelenség, társadalmi élményből fakad

Lényeges sajátossága az *utánpótlás*, de a legnagyobb jelentősége annak van, hogy:

- Az utánpótlott szerep hogyan hat a személyiség fejlődésére
- Magatartásában mintaként megjelenik-e
- Végbemegy-e a szereppel való azonosulás (identifikáció) és a belsővé válás (interiorizáció)
- A fantázia segíti, hogy bele tudja magát képzelni egy-egy helyzetbe, a szerepbe
- A játék során használt játékeszköz gyakran szimbolizál valamit. A szimbólum mindig feltételezi a távol lévő tárgy képzetét.
- A játék során a gyermek újraalkotja az őt körülvevő világot
- Lehetőség nyílik a személyiség minden vonásának, készségének fejlesztésére, fejlődésére, a legkülönbözőbb ismeretek elsajátítására, gyakorlására

A szerepjáték során szociális tanulási folyamat *megy végbe*

- A status a társadalomban elfoglalt helyet jelenti
- A szerep a statussal szembeni társadalmi elvárás, norma, ill. ennek megfelelő tipikus magatartás
- A szereptanulás az azonos folyamat, melyben megtanulják, hogy velük hasonló helyzetben lévő személyekhez hasonlóan viselkedjenek
- A szocializáció az a fejlődési folyamat, amely során az egyén társadalmi jellege, egyénisége kibontakozik
- A szerepjáték témája elsődleges forrása a környezeti valóság (otthon, óvoda), története és a legjobban szeretett személyek tevékenysége, viselkedése
- A tartalom a téma szubjektív tükrözése, ahogyan a szerepjáték témáját eljátssza.

Szabályjáték

Lényege: a szabályok betartása

- **Személyiségformáló értéke van** – növeli az akaraterőt, önfegyelmet, a figyelmet, a koncentráció képességet, erősíti a társas kapcsolatot,

- **Jellemzője**, hogy a játék öröme nem a funkció gyakorlásából, hanem a szabály szigorú betartásából fakad
- Jellemzője a játéknak a belső feszültség, mely a játék során egyre nő, ill. a megnyugvás, mely a játék befejezésével jelentkezik.
- **Nagy jelentősége az érzelmi nevelésben van (győztes és vesztes szerepének érzelmi megjelenése, feldolgozása)**
- Követelmény, hogy a szabály betartása igényeljen figyelmet, esetleg erőfeszítést, de érthető és teljesíthető legyen minden, a játékban részt vevő gyermek számára.
- A szereposztás gyakran problémát okozhat
- A szerepjáték, a verseny jó nevelési helyzet a túl mozgékony gyermek szocializált magatartásának alakításában
- A csoportjáték segíti az együttes élmény kialakulását, átélését
- A népi dalos és mozgásos szabályjátékban sok alkalom adódik a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakításában, erősegítésében
- A szabály be nem tartásának oka lehet szeretethiány – a gyermek magára akarja vonni a figyelmet
- A félénk gyermeket is be kell vonni a játékba, és sikerélményhez kell juttatni
- **Fajtái:**
  - Mozgásos játék; Dalos, népi játék; Értelmező játék

A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

- Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.
- A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok, stb.)

4. 2 Vers, mese

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi fejlesztésnek fontos eszköze, amely a ritmus, mozdulatok, szavak egységével a gyermekek érzéki-érzelmi élményeit biztosítva a gyermek személyiségét fejleszti.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges megfelelő viselkedésformákról.

A mese megfelel az óvodás életkor szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás meghitt állapotában belső képvilágot jelenít meg. Ez a folyamat a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Céja:

- ❖ A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével.
- ❖ A versek zeneisége, a rímek csengése, a mesék feldolgozása, adjon a gyermekeknek irodalmi művészi élményt.
- ❖ A mindennapi mesélés biztosítsa a gyermekek lelki nyugalmát és békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Igényesen válassza ki a felhasznált irodalmi anyagokat.
- Az irodalmi élményt a gyermekek számára sokoldalúan és változatosan közvetítse, számítson a gyermekek aktív közreműködésére is (mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

Sikerkritérium:

- ✓ A gyermekek szívesen és örömmel ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ✓ Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek, mondókák elmondására.
- ✓ Várják, igénylik a mesehallgatást, maguk is segítenek a mesemondás feltételeinek kialakításában.

- ✓ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak saját, ill. a kisebbek örömére.
- ✓ Élményeiket vizuálisan is megjelenítik.
- ✓ Megjegyzik, és emlékezetből felidézik a megismert mondókákat, meséket, verseket.
- ✓ A folytatásos mesék szálait össze tudják fűzni.
- ✓ Szeretik és óvják a könyveket.
- ✓ Szókincsük, kifejezőmódjuk jelentősen gazdagodik az irodalmi élmények hatására.

4. 3. Ének, zene, énekes játék, tánc

A gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti az éneklést, az énekes játékkal, és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti zenei hallásukat, zenei emlékezetüket, játékos zenei alkotókedvüket.

A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. E tevékenység szervezésénél alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot. Azt szeretnénk, ha minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődne.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az éneklés, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, más népek dalai, énekes játékok örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A dal és mondókaanyag legnagyobb része mozgással, társas kapcsolattal, játékhellyzettel megelevenedett játék.

Az óvodában használt játékos mozgások részben a népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatok, részben az óvónő és a gyermekek közös kitalálásai.

A körjáték, azon belül a páros forgás, guggolás, taps, kifordulás, az, amit óvodáskorban gyermektáncnak nevezünk.

Célia:

- ❖ A gyermekek minél több zenei élményhez juttatása, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- ❖ A közös énekléssel, az énekes játékok örömeivel, sokoldalú megközelítéssel, a gyermekek zenei ízlésének formálása, zeneértővé nevelése.
- ❖ A zenehallgatási lehetőségek - az igényes kiválasztás, az óvodapedagógus élő, énekes, vagy hangszeres játéka - által a gyermekek művészi fogékonyságának alakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit. Igényesen válassza ki az adott csoport képesszintjének megfelelően a zenei nevelés anyagát, tervezze meg a folyamatos fejlesztő hatásokat.
- A gyermekek zenei képességeit, zenei hallását, emlékezetét, képzeletét, alkotó kedvét játékkal és játékos módszerekkel fejlessze úgy, hogy az iskolai zenei neveléshez alapot adjon.
- Ösztönözze a gyerekeket, hogy zenei élményüket mozgással is kifejezzék, törekedjen arra, hogy a zene esztétikumával harmonikus egységet alkosson a gyerekek mozgása, testtartása.
- Használja fel a már ismert dalos játékokat és dalokat az ünnepi előkészületek hangulatához és az ünnepi műsor színesítéséhez.
- Tervszerűen és céltudatosan fejlessze a mozgáskészséget, ellenőrizze és javítsa a mozgást. Találjon ki változatos mozdulatokat és serkentse a gyermekeket is mozdulatok kitalálására. Ébressze fel bennük az alkotó fantáziát és alakítson ki olyan légkört, amelyben a gyermekek bátran és szívesen mutatják be táncaikat.

Sikerkritérium:

- ✓ A gyermekek zenei képességének fejlődése egyéni sajátosságaiknak megfelelően alakul.
- ✓ Szívesen mozognak a zenére, képesek önálló mozdulatokat kitalálni azokra.
- ✓ Szeretik a zenét, szívesen hallgatják.
- ✓ Játékukban szívesen kezdeményeznek általuk megismert körjátékokat, mondókákat.

4. 4. Rajz, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekeket egyéni fejlettségüknek megfelelően, képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja. Kialakítja bennük a képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Formálja képzeiteket, gazdagítja élmény- és fantázia világukat. Tartalmasabbá válnak fogalmaik. Fejleszti önismeretüket, önbizalmukat, differenciálódnak a cselekvéshez, s annak tartalmához fejlesztve érzelmeiket, alkotóképességüket. A művészeti alkotások a szépség iránti vonzódást és értékelő képességük alakulását segíti.

Célja:

- ❖ A gyermekek élmény - és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakítható tevékenységek differenciált megszervezése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak a biztosítása
- A természetes alapanyagok felhasználásának előtérbe helyezése.

Sikerkritérium:

- ✓ Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, érzelemlámpájukat.
- ✓ A gyermekek alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság, a színek sokféle variálása.
- ✓ Örülnek egyéni és a közös kompozícióknak
- ✓ Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik az erre a célra kialakított helyen.
- ✓ Plasztikai munkájuk egyéni, részletes.
- ✓ Téralkakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ✓ Rácsodálkoznak a szép látványra, képesek, tudnak gyönyörködni benne.
- ✓ Megfogalmazzák véleményüket, értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról
- ✓ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, dekorációkat, kellékeket.

4. 5. Mozgás

A gyermekek egészséges mozgásfejlesztése segíti személyiségük fejlődését, fejleszti természetes mozgásukat (járás, futás, stb.), fejleszti cselekvő- és feladatmegoldó képességüket, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmukat. Fejleszti testi képességeiket, az ügyesség sokféle formáját, a testi erőt, gyorsaságot, állóképességet.

A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.

Célja:

- ❖ A gyermek mozgásszükségletének kielégítése, természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek, tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése játékos formában úgy, hogy megmaradjon a gyermek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata:

- A 3-6-7 éves korra tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- Az óvónő mérje fel, és mérőlapon írásban rögzítse a gyerekek mozgásfejlettségét, testséma fejlettségét, térbeli tájékozódását,
- Az óvodapedagógus mérje fel mérőlapon, és írásban rögzítse a gyermekek mozgásfejlettségét, testséma fejlettségét, térbeli tájékozódását, térbeli mozgásának, finommotoros koordinációjának fejlettségét. Akinek szükséges, készítsen egyéni fejlesztési tervet.

Sikerkritériumok:

- ✓ A gyermekek szeretnek mozogni, a mozgásos játékokban kitartóak.
- ✓ A szabályokat betartják a különböző versenyjátékokban.
- ✓ Ismerik az irányokat, a térben jól tájékozódnak.
- ✓ Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- ✓ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ✓ Tudnak helyesen labdát vezetni, célba dobni egykezes felsődobással.
- ✓ Az ugrásokat talajéréskor képesek fékezni.

✓ **A mozgással összefüggő jellemzők:**

A mozgás a gyermek lételeme, mely az idegrendszeri strukturálódással szoros egységben van, s ez kihat a gyermek képességeinek kibontakoztatására, személyiségének fejlődésére.

Az óvodai életkorban a testi fejlődés eredménye az első alakváltozás. Hossznövekedés évente átlag 4-5 cm, súlygyarapodás, 1½ -2 kg. A csontosodás jelentős mértékű, az izomzat a testsúly 20-30 %-a.

A mozgásnak, azon belül a finommozgás koordináció fejlődésének, meghatározó szerepe van a kézfej apró csontjai csontosodásában, mely az óvodáskor folyamán megy végbe. Ebből eredően válik képessé egyre finomabb mozgásra (vágás, varrás, stb.), mely az írástanulás belső feltétele.

A gyermekek mozgásfejlődésének, mozgástanulásának jellemzője, hogy utánzáson alapszik, a felnőtt mozgásmintáit követi, melyet rendszerint, mint egészet, globálisan jelenít meg. Míg az óvodáskor elején túlsúlyban vannak a spontán mozgások, addig az óvodáskor végére a tárgyi cselekvésekben kialakulnak a tudatos, célirányos, akaratilag mozgások.

A mozgás felerősíti és kiegészíti az egészséges életmódra nevelés hatását. A személyiség kialakulásában alapvető szerepet tölt be a mozgás.

Három alapvető területen fejti ki hatását, melyek szoros kölcsönhatásban vannak egymással: a megismerő folyamat fejlesztésében, a testséma- énkép kialakulásában, a személyiség beállítódása, a környezetbe való hatékony beavatkozás (kompetencia-késztetés) vonatkozásában.

A mozgás segíti valamennyi érzékleti minőség összerendeződését, az érzékek közötti asszociatív kapcsolatok létrejöttét.

Kiemelt nevelési értékeink mozgás terén:

- Az egészség érték – amely megmutatkozik, pl. az egészséges életmódban, a testápolásban, a testedzésben,
- Érzelmi érték - mint pl. elfogadás, megértés, kedvesség,
- Szociális érték - amely megmutatkozik, pl. tiszteletben, toleranciában,
- Intellektuális érték - mint pl. tudás, problémaérzékenység, intelligencia, bölcsesség,
- Esztétikai érték – mint pl. szépség, harmóniának, arányosságnak megláttatása,

4. 6. Külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek a környezettel való ismerkedés során, olyan tapasztalatokat szereznek, amely segíti őket a biztonságos eligazodásban, tájékozódásban.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermekeket a közösen átélt élmény szűkebb környezetükhöz köti, ezáltal erősödik szülőföldjükhöz való érzelmi viszonyulásuk.

Nevelőmunkánk során nemzeti kultúránk értékeinek közvetítésével, a közösen átélt élményekkel alapozzuk meg a népi hagyományok ápolását, továbbvitelét, erősítve magyarság tudatunkat.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jutnak a gyermekek, és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

Jeles napjaink: Szüret, Állatok világnapja, Márton nap, Mikulásvárás, Advent, Karácsonyi ünnepség, Farsang, Mackókiállítás, Március 15. ünnepség, Víz világnapja, Húsvéti néphagyományok, Anyák napja, Gyermeknap – Madarak, fák napja, Évzáró ünnepség - Ballagás.

Célja:

- ❖ A közvetlen és tágabb környezet megismerése, felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi beállítódásának kialakítása a természeti, tárgyi, emberi világ értékei iránt.
- ❖ A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése.
- ❖ Matematikai fogalmak megismertetése természetes módokon, életszerű helyzetekben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves gyermekek számára érthető és átélhető, helyi környezeti értékek meghatározása a környezetünk felfedeztetése és megszerettetése érdekében.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- ill. ismeretszerzés során.

Sikerkritériumok:

- ✓ Alapvető ismeretekkel rendelkeznek lakóhelyük természeti értékeiről, növény és állatvilágáról.
- ✓ Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását. Tudják saját születési helyüket és idejüket. Érzik a család érzelmi kötődését.
- ✓ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat, ismerik környezetük növényeit, állatait, s azok gondozását.
- ✓ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- ✓ Ismerik a társadalmi környezetükben lévő fontosabb intézményeket, azok rendeltetését, esztétikai alkotásokat.
- ✓ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✓ Tudnak legalább 10-ig számlálni, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma szín szerint, és a tízes számkörön belül elő tudnak állítani több-kevesebb-ugyanannyi mennyiséget, a tízet fel tudják bontani, ill. kiegészíteni.
- ✓ Képesek a geometriai formákat felismerni, megnevezni, tér és síkbeli alakzatokat szétválogatni.
- ✓ Ismerik az irányokat, a névutókat értik, alkalmazzák, s követni tudják síkban és térben egyaránt.

4. 7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka, játékos, célra irányuló tevékenység, külső céltudatos irányítással történik, a gyermekektől belső fegyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. Játékos jellegű, eredményét a gyermek és mások egyaránt tapasztalják.

Célia:

- ❖ A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok alakuljanak ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek szervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- A munkaeszközök használatának megtanítása.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek munkavégzés közben olyan tapasztalatokat szerezzenek – célirányos közreműködésével - amelynek hatására kialakul bennük a munka céljának tudata, a felelősségérzet, a munka iránti tisztelet, az eredmények megbecsülése, hasznosságának értelme.

Sikerkritérium:

- ✓ A gyermekek szívesen és örömmel végzik a munkát.
- ✓ Önállóan, igényesen végzik az önkiszolgáló, ill. a naposi munkát,
- ✓ A munkaeszközöket rendeltetésszerűen használják, vigyáznak maguk és társaik épségére.
- ✓ Örülnek, ha kötelességüknek eleget tettek, képesek gyönyörködni az általuk elvégzett munka eredményében.
- ✓ Szívesen teljesítenek egyéni megbízatásokat,
- ✓ Szívesen közreműködnek a növények, állatok gondozásában, tevékenyen vesznek részt a természet megóvásában.

Az óvodai munka fajtái és jellemzője

A gyermekek munkájának az óvodai nevelésben való felhasználása folyamán a játék és a munka közötti szoros kapcsolatra és a munka sajátos vonásaira építhetünk:

- A munka célja a gyermek számára kívülről való késztetés, valamit meg kell tennie, el kell végeznie.
- Az elvégzett munka eredménye mind a felnőtt, mind a gyermek által konkrétan értékelhető, minősíthető.
- A munka elvégzése felelősségvállalást jelent a gyermeknek, mert, ha nem végzi el, akkor hiány keletkezik. Ha figyelmeztetik, akkor ráébred, hogy munkájának következménye van. (pl. nem öntözte meg a virágot, elhervad)
- A munka tevékenysége, elvégzése alaposabb ismereteket és kialakultabb készségeket igényel, mint a játék.

A munka hatása a gyermek személyiségének fejlődésére

- A munka céljának megértése, átélése segíti a sikeres munkára való beállítódás és a felelősségérzés kialakulását,
- A játék közbeni manipuláció segíti a munkafogások kialakulását,
- Fejleszti a gondolkodási tevékenységet – problémahelyzetek, szellemi aktivitás, figyelem, találékonyság, ötlet, stb.
- Növeli, fejleszti az állóképességet,
- A kerti munka segíti a természetben bekövetkező változások észlelését, ok-okozati összefüggés meglátását.
- Fejleszti a saját és más munkájának megbecsülését.

A munka irányításában törekedni kell

- A gyermekek életkori sajátosságainak és képességeinek megfelelő munka önálló elvégeztetésére.
- Az elemi munkafogások, technikai tudnivalók gondos megtanítására,
- A különböző munkafajták fokozatos megismertetésére,
- Differenciált, konkrét, a gyermek önértékelő képességének kialakulását segítő értékelésre,
- A teljes munkafolyamat megismertetésére,
- A különböző munkatempók figyelembe vételére.

4. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás spontán ill. a nevelési célok érdekében sajátosan tervezett tevékenység.

Céja:

- ❖ A gyermekek spontán, ill. szervezett formában történő képesség – és magatartásfejlesztése, a tanulás iránti vágy felkeltése, ismeretszerzés, azaz kompetencia alapú nevelés. (Kompetencia= képesség, attitűd, ismeret)
- ❖ Alakuljon ki a gyermekek képszerű, szemléletes gondolkodása, segítse elő a későbbiek során kialakuló fogalmi gondolkodást.

Az óvodapedagógus feladata:

- Vegye figyelembe, hogy a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre.
- Egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben valósítsa meg.

Sikerkritérium:

- ✓ A gyermek az óvodapedagógus irányításával a tanulás folyamatában aktívan részt vesz.
- ✓ Kialakul feladattudatuk, önértékelő képességük.
- ✓ Elsajátítják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, melyek elősegítik az erkölcsi tulajdonságok kialakulását.
- ✓ Képesek választani az alternatívák között, és képesek megvalósítani saját elgondolásukat is.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás:

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet.

Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik.

- A gyermekek örömmel és teljesen spontán módon tanulnak.

- Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a gyermek ismeretszerzését is magába foglalja.
- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását tervezzék meg projektszerű tanulással, aminek eredménye a szülők számára is követhető a megerősített vizuális jelekkel. Ebben a tanulási rendszerben felerősödik az információáramoltatás és az együttnevelés.
- A programban jelentős helye van az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztésnek, amely számos probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A szervezett tanulás formái:

(A 3-6-7 éves gyermekeknek egyaránt alkalmas)

Kötött	Mozgás
Kötött, vagy kötetlen	Mozgás Vers, mese Ének, zene, énekes játékok, tánc A külső világ tevékeny megismerése Rajz, festés, mintázás, kézi munka

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális vagy mikro-csoportos	Mozgás Vers, mese Zenés-mozgás Ének, zene, énekes játékok A külső világ tevékeny megismerése Rajz, festés, mintázás, kézi munka
Egyéni	Képességfejlesztés egyéni igény, szükséglet szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Vers, mese	Ének, zene, énekes játékok, tánc	Rajz, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	Naponta 5-10 perc	Heti 1x 10-15 perc	Heti 1x 10-15 perc	Heti 1x 10-15 perc	Heti 1x 10-15 perc
4-5 évesek	10-15 perc	15-20 perc	15-20 perc	15-20 perc	15-20 perc
5-6-7 évesek	15-20 perc	30-35 perc	30-35 perc	30-35 perc (2x)	30-35 perc

A 3-4 éves gyermekek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35 perc

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45 perc

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65 perc

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

- A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, szükséglete, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja.
- Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.
- A játékoság, a felfedezés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés, minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.
- Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelődésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez:

- A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek, minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki.
- Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

- Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simogatás, megerősítő pillantás, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.
- Az óvodapedagógus kerülje a tárgyi jutalmak osztogatását. A tárgyi jutalmak elveszik a „természetes jutalom” értékét, s ezen kívül irigységet szít a gyermekek között.
- A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját tönkre teszi, lefékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
- Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.
- A tanulási folyamatban is csak akkor segítsen az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában. A gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Az óvodai élet megszervezésének alapelvei:

- ♥ Törvényes előírásoknak megfelelően történjen,
- ♥ A gyermekek érdeke mindenek felett áll.
- ♥ Csoportok szervezése (napirend, heti-rend) a gyermekek életkori sajátosságainak és szükségleteiknek figyelembe vételével.
- ♥ Legyen átgondolt, összehangolt az óvodapedagógus - dajka tevékenysége, kölcsönös segítségnyújtása a gyermekek optimális, és sokoldalú fejlesztése érdekében.
- ♥ Az óvoda alaptevékenységéhez közvetlenül nem tartozó, de szülői igényt kielégítő térítéses szolgáltatások igazodjanak nevelési programunkhoz, és a helyi adottságainkhoz.
- ♥ Tervezésnél figyelembe kell venni a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozásra fordítható időt.
- ♥ Az óvodapedagógus teljesítse a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy elég idejük legyen játékra, egyéb tevékenységekre, és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a személyes kapcsolat alakuljon ki közöttük.
- ♥ Szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre.

Az óvodai élet megszervezésének célja:

- ❖ A **szervezeti és időkeretek** rugalmassága biztosítsa a gyermekek sokoldalú fejlesztéséhez szükséges változatos tevékenységeket.
- ❖ A **személyi feltételek** optimális megléte biztosítsa a gyermekek szakszerű, tudatos, átgondolt, jól szervezett tevékenységét. A kötelező továbbképzések teljesítése feleljen meg az óvoda érdekének, de találkozzon az óvodapedagógus elképzeléseivel is.
- ❖ A **tárgyi feltételek** folyamatos biztosításával és fejlesztésével biztosítani kell az esztétikus, inger-gazdag környezetet, a gyermekek szükségleteinek kielégítésére.

Feladatok:

- Szervezeti és időkeretek rugalmas meghatározása,
- Személyi feltételek optimális biztosítása,
- Tárgyi feltételek biztosítása.

Sikerkritériumok:

- ✓ A szervezeti és időkeretek rugalmasan biztosítják a gyermekek sokoldalú fejlesztéséhez szükséges tevékenységeket.
- ✓ A személyi feltételek megléte biztosítja a tudatos, átgondolt, jól szervezett pedagógiai munkát. A továbbképzéseken tanultak beépülnek, és hatékonyabbá teszik munkánkat.
- ✓ A tárgyi feltételek biztosítják a gyermekek inger-gazdag, esztétikus környezetét, tevékenységeik változatosságát.

5.1 Személyi feltételek

- Az óvoda teljes nyitva tartása alatt, a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi.
- Az óvodapedagógus minta értékű modell, aki értékeket közvetít, ízlést formál, esztétikai élményhez juttatja a gyermekeket.
- A gyermekekkel szemben kedves, halk szavú, nyitott szeretetteljes.
- Nyitott, kellő toleranciával rendelkezik, képes a másság elfogadására, nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést.
- A tőle telhető módon, a legmagasabb színvonalon képviselje az óvoda minőségét, legyen igénye az önművelődésre, szakmai fejlődésre.
- A gyermekcsoport életet két óvodapedagógus irányítja. Pedagógiai elveik, nevelési gyakorlatuk legyen összhangban, tudjanak együttműködni a tervezésben, a feladat megosztásában.
- Az óvodapedagógusok vonják be a dajkát az erkölcsi, szociális képességek fejlesztésébe, az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.
- Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az eredmények rögzítéséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az ehhez szükséges fejlesztési tervről.
- A szülőket minden gyermekükkel kapcsolatos eseményekről folyamatosan tájékoztatni kell.(lásd kapcsolattartásnál!)
- A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.
- A vezető óvodapedagógus koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, minőség-irányítási, menedzseri feladatokat.
- A munkatársak személyre szóló munkarenddel és munkaköri leírással rendelkeznek, melyek biztosítják a hatékony, igényes, az óvodai élet teljes egészét lefedő, magas színvonalú munkát.

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

A pedagógus óvodai munkája kapcsolódjon az óvodai élet egészének feladataihoz, célkitűzéseire, a pedagógiai programban megfogalmazottak megvalósításához. A megvalósítás során joga van saját módszereit alkalmazni, saját értékrendjét, világnézetét megtartva közvetíteni az ismereteket.

Köteles azonban tiszteletben tartani a gyermek személyiségét, és családja világnézetét, értékrendjét nem kényszerítheti senkire az óvodában, vallási, világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

A GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ALAPVETŐ FELADATA

- Biztosítani kell a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén, védő-óvóintézkedésre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket a csoportba lehetőség szerint zökkenőmentessé tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni és végrehajtani (a kompetenciahatárokon belül),.
- A felzárkóztatást megszervezni, a tehetséggondozást megvalósítani, ill. elősegíteni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
- Mindenképpen segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítani, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése, érdekében.
- Jó kapcsolatot kiépíteni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.
- A prevenciót minden gyermekre kiterjeszteni.

Milyen tevékenységekkel segíthetjük elő a gyermekvédelem hatékonyságát?

- Családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, fogadóóra szervezése.
- Szülők klubja szervezése, mentálhigiéniai foglalkozások tartása, tanácsadás szervezése szülők részére.
- Közös kirándulás évente 1-2 alkalommal, családi kirándulások, munkadélutánok.

- Jogi segélyszolgálat szervezése szükség esetén.
- Gyermeki és szülői jogok bemutatása, érvényesítésének módjait megismertetve.
- Szükség szerint a gyermekvédelmi feladatok megbeszélése.
- Fejlesztési lapok vezetése.
- Logopédiai ellátás.
- Családgondozási munkában való részvétel.
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal.

5. 2. Tárgyi feltételek

Az óvoda tárgyi felszereltsége az előírásnak megfelelő. A majdani folyamatos fejlesztés segíteni fogja a magas színvonalú nevelőmunkát, a szülői elvárásoknak való megfelelést, a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését.

A tárgyi felszereltség viszonyítási alapja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet az óvoda kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről szóló jegyzéke.

Bútoraink, foglalkozási eszközeink, játékaink, s a nevelőmunkánkat segítő egyéb felszereltségek, a kialakított udvar, valamint az előírásoknak megfelelő udvari játékok mind azt sugallják, hogy számunkra az a legfontosabb, hogy a kisgyermek biztonságos, esztétikus körülmények között nevelődjön, s minden felszereltséget biztosítsunk a boldog, örömteli, vidám óvodai életükhöz, s önmagukhoz képest a maximális fejlődésükhöz.

Nincs szebb dolog, mint a világra rácsodálkozó, kíváncsiságát kielégítő, a felfedezés örömét látó mosolygó kisgyermek.

5. 3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a pedagógiai program alapján történhet, és a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja, felügyeli. A program hatékonyságát a hozzáadott pedagógiai érték, az óvodapedagógusok felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, azaz egész egyénisége és a közvetlen kolleganőjével kialakított együttműködő készsége biztosítja.

Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

5. 3. 1. HETIREND

Megtervezése és megszervezése az óvónők feladata. Egy – egy környezeti témakör köré, komplexen csoportosítva dolgozza fel az ismereteket a különböző foglalkozásokon, kezdeményezéseken. Kivételt képez a testnevelés, sajátos céljai, feladatai, speciális eszköz-, és helyigénye miatt.

Célja:

- ❖ Tervezhető, szervezhető komplex neveléshez megfelelő időkeret biztosítása, ahol a testi, lelki, értelmi képességek közös, ill. differenciált fejlesztése, fejlődése megvalósul.

Feladata:

- Tevékenységek arányos elosztása,
- Igazodjon rugalmasan az esetleges változásokhoz,
- A napi rendszerességű tevékenységek mellett, a foglalkozások kötött, ill. kötetlen formában történő rögzítése

Sikerkritérium:

- ✓ Követhető napi, heti tevékenységek, folyamatok,
- ✓ A gyermekek egyéni szükségletének megfelelő ismeretanyag átadása
- ✓ Érzelmi, értelmi, szociális fejlesztés biztosítása

5. 3. 2. NAPIREND

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Célia:

- ❖ A megfelelő napi életritmus kialakításával, a gyermekek testi-lelki harmóniájának megteremtése.

Feladata:

- Biztosítsa az egészséges életmód és a szocializáció feltételeit,
- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő igényeit, szükségleteit,
- Alkalmazkodjon az időjáráshoz.
- Kétféle napirend készüljön, IX. 1-től -VI. 15-ig, ill. VI. 16-tól VIII. 31-ig.

Sikerkritérium:

- ✓ A napirendi tevékenységekhez kapcsolódó szokásokat a gyermekek megismerik, önállóan alkalmazzák.
- ✓ A gyermekek a tevékenységekhez kapcsolódó magatartásformákat betartják, viselkedéskultúrájuk folyamatosan fejlődik.
- ✓ Képesek tájékozódni a tevékenységek között, alakul időérzésük.

A napirend összeállításához ajánlott szempontok:

- Legyen elegendő idő a gondozási feladatok elvégzésére.
- A délutáni pihenési idő tartama: 3-4 éveseknek kettő óra, 4-5 éveseknek másfél óra, 5-6-7 éveseknek egy óra. Akik nem alszanak, fél óra csendes pihenés után csendes tevékenységet folytathatnak. (pl. mesekönyv nézegetés, rajzolás stb.)
- Az óvodapedagógus a napirendben külön időpontot jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére, kocogásra, futásra, mozgásos lehetőségekre.

- A napirend adjon tájékoztatást arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

5. 3. 3. Dokumentáció

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Az óvoda által használt nyomtatványok (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 88. §)

- a) a felvételi előjegyzési napló,
- b) a felvételi és mulasztási napló,
- c) az óvodai csoportnapló,
- d) az óvodai törzskönyv,
- e) a tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek adatainak előírásszerű vezetése.
- A különböző pedagógiai folyamatok dokumentálása.
- A csoport, a gyermekek fejlődési folyamatát, feladatait tükröző dokumentáció elkészítése.
- A szülő folyamatos tájékoztatása az óvodás gyermek fejlődéséről, a tájékoztatás dokumentálása.

Az óvodapedagógusok által vezetett dokumentáció rendszere:

❖ Felvételi és mulasztási napló

Fontos a pontos adatkezelés, a naprakész nyilvántartás vezetése.

❖ Csoportnapló

(20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 91. § (1)) „Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.”

A csesztvei Óvoda csoportnaplójának tartalma:

- A gyermekek névsora, jele és egyéb adatai
- Statisztikai adatok
- Sajátos nevelési igényű gyermekek adatai
- A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek névsora
- A csoport életkor és nem szerinti összetétele
- Születésnapok nyilvántartása
- Hetirend
- Napirend
- Hagyományok, ünnepek

- **Nevelő munka tervezése**
- Félévi nevelési terv
- Szervezési feladatok és Tervezett programok (okt. – jan.)
- Félévi nevelési terv
- Szervezési feladatok és Tervezett programok (febr. – máj.)

- **A tevékenységben megvalósuló tanulás tervezése**
- Éves terv
- Heti tervek
- A tevékenységben megvalósuló tanulás éves értékelése

- **Esemény napló**

- **Összesítő táblázatok az egyes gyermek és a csoport fejlettségi szintjéről**

- **Egyéb bejegyzések**
- Szülői értekezletek tervezett ideje és témái
- Szülői értekezletek jegyzőkönyvei
- Nyílt nap jelenléti ívek
- Szülői tájékoztatások megvalósulása
- Óvó – védő intézkedések megtartásának igazolása
- Egyéb bejegyzések

❖ Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai

Egyéni fejlettséget diagnosztizáló mérő lapok, tényfeltáró, helyzetelemző és a fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3-7 éves korig terjed ki a gyermekek sokoldalú képességfejlesztésére a nevelési, valamint tanulási folyamatokra. „Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat”.(20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63. § (4))

Cél:

- minden egyes gyerek személyiségének, egyéni fejlődésének rendszeres, folyamatos megfigyelése, nyomon követése azonos mérők alkalmazása mellett.

Az óvodapedagógus feladata:

- az egységes mérőeszköz alkalmazása mellett a gyermek egyéni fejlettségi szintjének rögzítése az eljárásrend előírásai szerint.
- Felülvizsgálat elvégzése meghatározott idő szerint.
- Új mérési technikák, megfigyelési módszerek megismerése, kipróbálása, beépítése a rendszerbe a gyermek minél jobb megismerése céljából.

Egyéni fejlődési napló tartalma:

- Adatlap
- Információs lap
- Anamnézis
- A gyermek személyi adataiban bekövetkezett változások
- Benyomások a családlátogatás során
- A beszoktatás tapasztalatai
- A gyermek fejlődésével kapcsolatos megfigyelések
- Jegyzőkönyvek
- A gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, az elért eredmény dokumentálása
- Mellékletek
- Gyermekrajzok
- Szakértői vélemények
- Mérések
- Egyebek

Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása az Óvodában:

- Az iskolakészültség állapotáról az óvodapedagógusok a gyermekek egyéni megfigyelései, és a mérések eredményei, valamint a gyermek rajzok fejlettsége és a gyermek egyéb megnyilvánulásai alapján alkotnak képet.
  - Az íráskészség elsajátításának előfeltétele, kritikus elemi készsége az írásmozgás-koordináció.
  - Az olvasás- és írástanulás megkezdéséhez elengedhetetlen a beszédhanghallás.
  - A nyelviileg közölt információk vételének egyik meghatározó tényezője a relációszőkincs fejlettsége.
  - A matematikatanulása az elemi számolási készség fejlettsége.
  - A tudásszerzés, a tanulás, gondolkodás kritikus feltétele többek között a tapasztalati következtetésnek és
- -a tapasztalati összefűgés-megértésének a fejlettsége.
  - Az eredményes iskolai beilleszkedés, tanulás további döntő feltétele a társas kapcsolatok kezelésének fejlettsége (kortársakkal, felnőttekkel), az ún. szocialitás.

Sikerkritérium:

- ✓ az óvodai nevelőmunka eredményeként a különböző szociokulturális háttérrel és különböző fejlettséggel rendelkező gyerekek befogadása, együttműködése valósul meg egyéni, differenciált, képességszintre épülő fejlesztése mellett (megfigyelés, mérés, nyomon követés).

Tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény

A tankötelezettség beálltához két együttesen meglévő feltételre van szükség:

- **az iskolába lépéshez szükséges fejlettség**
- **és a meghatározott életkor.**

Az óvoda teendői a tanköteles életkorba lépéskor a gyermekek fejlettségével kapcsolatban:

- Amennyiben a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, ezt az óvodai szakvéleményben igazolja.
- Dönt a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermekek óvodai nevelésben való további részvételéről
- Szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettség megállapítása céljából:
  - ha egyértelműen nem dönthető el a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján
  - a gyermek nem járt óvodába
  - a szülő nem ért egyet a kiállított óvodai igazolással.

A szülő és az iskola igazgatója is kezdeményezhet szakértői vizsgálatot, ha a szülő nem ért egyet az óvodai igazolással.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

„63. § (1) Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

(3) Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.”

5. 3. 4. Óvoda ünnepei, hagyományai

Cél:

- ❖ Az ünnepre, hagyományokra hangoló örömteli közös készülődés (esetenként szülőkkel együtt).
- ❖ Gyermek érzelméletére és szociális viselkedésre gyakorolt hatás.

Óvodapedagógus feladatai:

- Közös előkészületek az ünnepre (díszítés, rendezés, közös alkotások)
- Irodalmi és zenei élmények biztosítása a hangulat fokozására.

Sikerkritérium:

- ✓ Maradandó emlékek, melyek felelevenítődnek beszédükben, játékukban, egyéb tevékenységeikben.

Óvodai, ill. csoportos ünnepek, ünnepélyek:

- ❖ Gyermek születésnapja
- ❖ A község hagyományaihoz, közös megmozduláshoz kapcsolódó ünnepi alkalmak.
- ❖ Szület
- ❖ Adventi előkészület
- ❖ Téliapó
- ❖ Karácsony
- ❖ Farsang
- ❖ Március 15.
- ❖ Húsvét
- ❖ Anyák napja
- ❖ Gyermeknap
- ❖ Évzáró

5. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Óvoda-család

Az együttműködés alapelvei:

- A gyermeknevelés a család és az óvoda közös feladata, hatásukat együttesen erősítve fejtik ki.
- Az együttműködés alapja az egyenrangú nevelőtársi viszony
- Az óvodapedagógus legyen a szülő támasza a nevelésben
- A kölcsönös kapcsolat tartalma a szülő és az óvodapedagógus közötti rendszeres információcsere, egymás tiszteletben tartása.
- Az óvoda minden dolgozója előítélet mentesen közeledjen minden családhoz.
- Az együttnevelés során az óvodapedagógus a családdal szemben alkalmazza az egyéni bánásmód elvét, ügyeljen az egyéni sajátosságokra.

Az óvoda feladata:

- A folyamatos, segítő és nem számon kérő kapcsolattartás,
- A család, ill. az óvoda értékrendszerének kölcsönös ismerete,
- Az együttműködés folyamatában megértőbb, belátóbb, higgadtabb, türelmesebb, ráérzőbb partneri kapcsolat kialakítása az óvoda és a család között.
- Az óvoda megfelelő viszonyulása a család szocializációs, kulturális életviteléhez.

Az együttműködés formái:

- Szülői értekezletek - azokon komplex tapasztalatcserére való törekvés-
(évente legalább három alkalommal), nevelési eljárások elemzése,
pedagógiai előadások, stb. A szülői értekezletek konkrét témái mellett a
rendszeres segítségadás céljából javaslatokat teszünk: pl. a gyermeki
önállóságot segítő feladatokra, eredményes szülői irányításra, vagy a helyes
értékelő rendszer kialakítására (jutalmazás-büntetés).
- Családlátogatások,
- Anyás beszoktatás,
- Nyílt napok - A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait,
tulajdonságait fedezhetik fel, képet kaphatnak gyermekük közösségben
elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van
társaikkal való összehasonlításukra is. Megtapasztalhatják az
óvodapedagógus nevelői gyakorlatát, pedagógiai eljárásait, az alkalmazott

módszereit és eszközeit. A nyílt nap idejéről legalább 1 héttel előbb a csoportos faliújságon és e-mailben tájékoztatjuk a szülőket.

- Fogadóóra - Megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát a szülő és az óvodapedagógus egyaránt kezdeményezheti.
- Igény és elégedettségi vizsgálatok, felmérések
- Szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kirándulások, stb.
- Szülői szervezet működtetése.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- ♥ Már a beiratkozáskor kapja meg minden szülő a rövid óvodai tájékoztatót, melyben minden érdeklődő tájékoztatást kap óvodai programunkról.
- ♥ Nyitott óvodánk hozzásegíthet mindenkit munkánk reális megítéléséhez.
- ♥ Mindenkor figyelembe vesszük, hogy mi érdekli a szülőket óvodánk életéből, gyermekeik neveléséből.
- ♥ Kapcsolattartásunkban a személyre szóló érintkezési formákat állítjuk előtérbe (egyéni beszélgetések, célirányos családlátogatások, stb.)
- ♥ Fontos a fokozatos, rugalmas, anyás beszoktatás. A beszoktatásnál, mindkét óvodapedagógusnak jelen kell lenni. A dajka is minél többet tartózkodjon a csoportban. Tudjanak az óvodapedagógusok olyan játékot mutatni, adni, olyan kedves hangon szólni, olyan szeretettel bánni, ami felelteti a távozó szülőt, a megszokott környezetet.
- ♥ Szükséges a család és az óvoda értékrendszerének kölcsönös ismerete, az óvoda viszonyulása a család szocializációs, kulturális életviteléhez.

Az óvoda megszerettetésének első fázisa a gyermekek megfelelő fogadása, a befogadás, melyet az alábbi eljárások segíthetnek:

- ♥ Az új kisgyermek felvételénél, legyen akármilyen korú, nagy fontossága van a helyes előkészítésnek. Fő feladata, hogy megkönnyítsék a szülőtől való elválást.
- ♥ Beiratkozásnál megismertetjük a gyermekekkel a csoportszobát, hogy az óvoda barátságos, vonzó, játékkal teli képe maradjon meg emlékezetében.

- ♥ A csoport óvodapedagógusai, ha lehetséges, még a felvételt megelőzően meglátogatja otthonában a gyermeket. Ennek előnye egyrészt, hogy a gyermek az otthoni viszonyok között ismerkedik meg nevelőjével, másrészt pedig az óvodapedagógus elbeszéléseivel érdeklődést tud kelteni a gyermekben az óvoda iránt. Ezen kívül az óvodapedagógus látja a gyermek otthoni megnyilvánulásait, ami hozzásegíti a gyermeknél megfelelő bánásmód, eljárás kiválasztását.

Óvoda-iskola

Az óvoda és iskola kapcsolatában alapvető cél, hogy az átmenetet zavartalanabbá, zökkenő mentesebbé tegyék. Az együttműködés alapelve a kölcsönös nyitottság.

Az óvoda törekedjen arra, hogy kialakítsák a gyermekben az iskolavárás érzését, ill. pozitív élmények alapján megismerkedjenek az iskolai élettel.

Az együttműködés másik fontos alapelve a kölcsönös bizalom, egymás megbecsülése és tiszteletben tartása.

Az együttműködés formái:

- Nyílt napok az óvodában,
- Óralátogatás az iskolában,
- Játsszoházak,
- Iskolások előadásai óvodásainknak,
- Kölcsönös tapasztalatcserék, tájékoztatások,
- Egymás ünnepein, rendezvényein való részvétel,

Továbbfejlesztésének lehetőségei:

- ♥ Az óvodapedagógus ismerje meg az általános iskola nevelési alapelveit, azokból az első osztályra vonatkozó követelményeket.
- ♥ Az óvodai és iskolai pedagógus vegyen részt kölcsönös hospitálásokban. Fontos, hogy az óvoda az iskola különleges követelményeinek hatására sem térhet el pedagógia programunk követelményeitől.

- ♥ A gyermekek fejlettség szerinti beiskolázása fokozottabb felelősséget jelent az óvodapedagógus számára az iskolai alkalmasság megállapításában. Ebben az esetben is nagyon fontos a családdal történő harmonikus együttműködés.

Óvoda és a közművelődési intézmények:

- Szükséges, hogy az óvoda kapcsolatban legyen a környezetében működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, művelődési házzal, múzeummal.
- Az intézmények kínálatából az óvodapedagógus úgy válogasson, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- ♥ Látogatás,
- ♥ Megbeszélések, rendezvényeken való részvétel

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Tartalmi kapcsolat a fenntartóval,
- Tartalmi kapcsolat a környék óvodájával (óvodai sporttalálkozók, szakmai műhelyek, stb.)
- Tartalmi kapcsolat a Nevelési Tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal.
- Tartalmi kapcsolat az egészségügyi szakszolgálattal (orvos, védőnő)
- Tartalmi kapcsolat a gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel.
- Tartalmi kapcsolat a szakmai szolgáltatóval.

6. A FEJLŐDÉS ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Testi fejlettség terén:

Anatómiai, fiziológiai szempontból befejeződik az első alakváltozás. Megszűnik a gömbölyded kisgyermekkori forma, és átveszi helyét, az iskoláskori testalkat, amely arányosabb, harmonikusabb, tagoltabb. A törzs, és a lábak a fejhez viszonyítva megnövekednek.

Az egyenes törzs megváltozik, kialakul az élettani görbület, a gerinc a háti szakaszon domború, az ágyéki szakaszon homorú lesz. Az alkat megváltozásában alapvető szerepe a csontrendszer fejlődésének van.

A váz csontozódása tovább folytatódik, a medencecsont részeinek összezsontosodása elkezdődik.

A csontrendszerre még a nagyfokú rugalmasság jellemző, rendkívül hajlékony, könnyen deformálódik. A kéztő és az ujjpercek csontosodása erősen megindul. Megkezdődik a fogváltás.

A zsírpárnák helyét izomzat foglalja el. Bár megnő az izmok tömege, azonban egy-egy izomcsoport csak rövid ideig képes nagyobb teljesítményre.

A gyermek ebben az életkorban igen hamar kifárad, ezért óvni kell őt a hosszan tartó, túlzott fizikai megterheléstől.

A testsúly eléri a 18-20 kg-ot, a magasság legalább a 110 cm-t.

Erőteljesen fejlődik **az idegrendszer**. Megnő az agy súlya, eléri a felnőttkori agy súlyának 90 százalékát.

Az agy állományán belül a homloklebeny jelentős fejlődésének a magasabb értelmi funkciók alakulása szempontjából van jelentősége.

Az idegsejtek differenciálása nyolcéves kor körül fejeződik be.

A nagyagy asszociációs pályái jelentősen gyarapodnak, ami a mozgáskoordináció szempontjából jelentős.

A kérgi folyamatok uralni képesek az alsóbb gócok (az ösztönös, az érzelmi megnyilvánulások) működését.

A központi idegrendszer érése következtében megváltozik az izgalmi és gátlási folyamatok viszonya, meggyorsul a gátlási folyamatok fejlődése, az ingerületi és gátlási folyamatok egyensúlyba kerülnek, aminek következtében az impulzív és

labilis magatartást fokozatosan kiegyensúlyozottabb, nyugodtabb viselkedés váltja fel. **A gyermek lassan uralkodni képes érzelmein, vágyain, kívánságain, mozgásait, szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani tudja.**

Az I. és II. jelzőrendszer viszonyában is változás következik be. A II. jelzőrendszer szerepe megnő, bár még mindig az I. jelzőrendszer a domináns.

Mozgásfejllettség terén:

Óvodáskorban megnő azoknak a helyzeteknek a száma, amelyek mozgásfeladatok megoldását igénylik. Az első alakváltozás, a mozgásszervek fejlődése és a **mozgásképességek alakulása** egymással összefüggésben mennek végbe. Az óvodás **mozgásformái gazdagodnak, járása biztonságosabbá válik**, a futás különböző formáit folyamatosan gyakorolja. Játéktevékenysége közben guggol, csúszik, mászik, hajol, leül, feláll, guggolva jár, manipulál, stb.

Mindez a **cselekvések gazdagodásához, fejlődéséhez** és egyre nagyobb mozgásbiztonsághoz vezet, mivel a részmozgások már nem kívánnak figyelemösszpontosítást, s így energia elvonást.

Fokozatosan alakul ki a **téri tájékozódó képesség**, ami azt jelenti, hogy a **gyermekben kialakul a belső, kognitív térkép**, leképezi a környezetét, és el tud igazodni benne. Ez az alapja az iskolában igen fontos síkbeli tájékozódásnak. Az **iránytartás a síkbeli tájékozódás eredményeként tanulja meg.**

A **téri irányokat** jelölő szavakat a gyermek saját testéhez viszonyítva sajátítja el.

Az óvodáskor végére **kialakul a laterális dominancia**, amelynek ismerete az iskolaérettség megállapítása szempontjából igen fontos (ceruzafogás, író-rajzoló tevékenység). A **rajzkészség**, és a **finommotorika megfelelő fejlettségi szintje** is nélkülözhetetlen feltétel az iskolai munka megkezdéséhez.

Erre az időszakra esik a **testséma kialakulása** is. Ez elsősorban annak a következménye, hogy mozgásutánzás során a gyermek képessé válik egy látott mozdulat pontos kivitelezésére, azaz a mozdulat vizuális képe és az izmok összehúzódásából származó **kinesztikus információ** összekapcsolódik.

Mind a tér tájékozódó képesség, mind a testséma megfelelő kialakulása fontos feltétele az iskolaérettségnek.

Az **egyensúly-érzékelés fejlettsége**, a mozgásfejllettség, a mozgásbiztonság fontos mutatója. A harmonikus összerendezett mozgás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a **koordinációs képesség** és a **ritmusérzékelés képességének** megfelelő

szintje. **A mozgás egyre koordináltabbá, tudatosabbá, akaratlagosabbá, célirányosabbá, pontosabbá és fegyelmezettebbé válik.**

A gyermekek testi fejlődésének mutatóiban igen nagy egyéni eltérések, különbségek vannak, ezért a felsorolt életkori sajátosságok nem minden gyermeknél jelentkezik azonos szinten, azonos módon és időben. Az ONOAP ezért az iskolaérettség testi kritériumait tömören az alábbiakban határozza meg:

„ A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás, teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani tudja.”

Mentális érettség terén:

A mentális érettségről az alábbi állapítható meg: **„A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.”**

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek:

- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának)
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megoszlása és átvitele.

- A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, a környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb, lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a **viselkedés alapvető szabályait**, kialakulóban vannak azok a **magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez**, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A **szociálisan iskolaérett gyermek képes** a fokozatosan kialakuló **együttműködésre, a kapcsolatteremtésre, feladattudata kialakulóban**, és ez a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Egyre több **szabályhoz alkalmazkodik, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Kitartása, munkatempója, önállósága és önfegyelme biztosítja ezt a tevékenységet.**

A pszichikus funkciók működésének hatására kialakul a **pontos és differenciált észlelés:**

- Alak, forma, méret, szín pontos felfogása,
- Összetartó részek értelmes egészként való felfogása (Gestalt-látás)
- Megadott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése.
- Vizuális információk téri elrendezése, vizuális információk sorba rendezése, szekventálása.

A **hallott (auditív) információk**

- Pontos észlelése, megkülönböztetése, adott hangok kiemelése,

- Adott hangok helyes egymásutániségének felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása,

Összerendezett koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgás.

- A látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaidása. A keresztcsatornák együttműködése.
- Rövid idejű vizuális memória.
- Szándékos figyelem kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

Az említett funkciók intenzív fejlődése az óvodáskorra esik, ezért optimális fejlesztésük ebben az életkorban célszerű. Normál fejlődés esetén hatéves korig alakul ki az említett funkciók egyensúlya, működésük összerendezettsége és integrációja.

Az óvodáskorú gyermek **értelmi fejlődése a képszerű, közvetlen, az első jelzőrendszer** útján történő megismerés. Számára a valóságból annyi ismerhető meg, amennyit érzékszerveikkel felfog.

A fejlesztés közvetlen célja tehát az, hogy az észlelést minél pontosabbá, **differenciáltabbá, reálisabbá** tegyék.

A Megismerés még torz, hiányos, mert azt nem az értelmi erők, hanem az érzelmek vezérlik.

A gondolkodási műveleteket (analízis, szintézis, konkretizálás, általánosítás, összehasonlítás, differenciálás) eleinte csak **cselekvéses feladatmegoldásokban** használja a gyermek, de az óvodáskor végére eljut arra a szintre, hogy az egyes fogalmak sajátos jegyeit megragadja, és képes elvonatkoztatni a különböző szituációkból. Képpé válik az ítéletalkotásra, és a következmények levonására.

Kezdi érteni az egyszerűbb oksági összefüggéseket.

Az óvodások értelmi fejlesztésének célja, hogy az óvodáskor végéig eljussanak az érzékelő apparátus kifejlesztéséhez, amely a tárgyi világ reális megismerését szolgálja, és megalapozza a fogalmi gondolkodást.

Ebben nagy hangsúlyt kap **a nyelvi fejlesztés**, amely minden **esetben kísérője a motoros és az észleléssel történő megismerésnek**.

A gyermeki beszéd nagy utat tesz meg, míg eljut az önkéntelen hangadástól az értelmes beszédig.

A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés, szervezett, differenciált környezet kell. A társas környezet segítségével tanulja meg a hangok észlelését, létrehozását, majd a szavak megértését, és produkcióját.

A tanulási folyamat feltétele: a beszéd létrehozásához és érzékeléséhez megfelelő központi idegrendszer, ép hallásszervek és beszédszervek.

A **beszédfejlődés szenzitív szakasza az óvodáskorra esik**. Ekkor kezdi pontosan érteni a hang-együtteseket, és erre az életkorra esik a hangrendszer teljes elsajátítása.

Ha ebben az életkorban a beszédészlelés és értés valamilyen oknál fogva –pl. szociális környezet hátrányos volta, ebből adódóan a rossz példa, kevés gyakorlási lehetőség, akár beszédhallás, ill. a motorium sérülése révén – megakad, gondok lesznek az olvasás tanulásánál.

Amennyiben az óvodáskorban alkalmazott beszédhallás, emlékezet nevelése, ill. beszédmotorim fejlesztése, ennek kapcsán a magyar nyelv hangjainál a megkülönböztető jegyek tudatosítva megfelelően történnek, a gyermekek írás-olvasás zökkenőmentes elsajátításában nem lehetnek problémák.

Szociális érettség terén:

Mind a mentális, mind a szociális érettség szempontjából rendkívüli fontossággal bír a gyermek **én-tudatának alakulása**. Az önállósági tendencia egyik pregnáns megnyilvánulási formája a dac. A gyermekek lehetőségei, képességei és vágyainak teljesítési lehetőségei ellentétbe kerülnek. A gyermek szabályozni szeretné környezetét, érvényesíteni vágyait, kívánságait, de ez ellenállásba ütközik valami miatt. A dackorszak különböző megjelenési formái igen fontosak a gyermek későbbi fejlődése szempontjából.

Felnőtt minta révén megtapasztalják az okos kompromisszumkötést, érzelmeik megfelelő kifejezési formáit, képessé válnak arra, hogy vágyaik teljesülését késleltetni tudják. Tehát fejlődik egészséges önbizalmuk, célképzeteik megvalósulásában, emócióik kezelésében.

Énképük, én-tudatuk az óvodai környezetben jellemzően **önállósodási törekvéseikben** jelenik meg (öltözködés, feladatvállalás) egyre inkább igyekeznek kiemelni önálló szerepüket a csoporton belül is.

A nemi szerepek megnyilvánulása is egyre jellemzőbb. A fiúk egyre „vagányabbak”, szóhasználatuk, viselkedésük, járásuk követi azokat, amiket megfigyeltek, és amihez hasonlítani szeretnének. A lányok anyáskodnak, „nőiesebben” öltözködnek.

Fontos feladat a **fizikai állóképesség fejlesztése**, a fizikai aktivitáson keresztül a **szellemi aktivitás előkészítése**, illetőleg a sikeres mozgásos feladatmegoldások eredményeként az **önértékelés és önbizalom növelése**.

Szabálytudatuk, erkölcsi fejlődésük is fontos állomáshoz érkezik. Elkezdik érteni, hogy a szabályok miért léteznek, azokra miért van szükség, és hogy megszegésük következményekkel jár.

Olykor megtapasztalják azt is, hogy nemcsak külső, negatív visszajelzések, büntetések vannak, hanem létezik egy belső rossz érzés, amely a szabályszegésnél nem más, mint a lelkiismeret furdalás.

Ennek a negatív emóciónak az átélése vezet majd ahhoz, hogy belássák, vannak szabályok, amik sérthetetlenek, és áthágásuk akkor sem lehetséges, ha azt külső személy nem ellenőrzi.

Az óvodai csoportalakulás folyamatában éli meg a gyermek az egymásmellettségéből az együtt tevékenységig fogalmát. Megfelelő óvodapedagógusi irányítás mellett kialakul a gyermekben az összetartozás élménye, a jó együtt lenni érzés, az ún. „mi” tudat.

A pozitívan megélt történések segítik majd a későbbiekben a beilleszkedést más csoportokba, és még később a másokkal való együttműködésre való igény kialakulását.

A gyermek fejlettségének fontos mutatója a kommunikáció fejlettsége: a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat milyensége.

A beszéd tartalom, a beszéd stílus (tempó, hangsúly, ritmus, hangerő, hangszín) a beszédértés mind olyan részképességek, melyek a jó iskolai teljesítményhez elengedhetetlenek.

Csakúgy, mint a helyes, tiszta hangzóejtés, az alkalmazott szókincs, a szófajgyakoriság, az összefüggések meglátása, az összefüggő szövegalkotás, a relációs viszonyokat jelölő szavak megértése, használata.

Az óvodás gyermek sajátossága, hogy hihetetlen mennyiségű és minőségű érzelmet képes sugározni. **Érzelmek nagyon erősek, intenzívek**, aminek következtében olykor teljesen beszűkül figyelmük, gondolkodásuk és szinte teljesen előnti őket az érzelmi vihar (öröm, düh, harag). Jellemző, hogy ezeket az érzelmi kitöréseket még nem képes uralni a gyermek. Az érzelmek uralkodnak rajta, és nem ő az érzelmein.

Az érzelmek nagy változékonysága jellemzi az óvodást.

Leggyakrabban megnyilvánuló érzelmek a düh és a harag reakciók, az öröm és a szeretet érzések (már a tevékenység is örömforrás), az erkölcsi érzelmek (lehet - nem lehet, helyes - helytelen), és a féltékenység érzése (érzelmi kötés megszakadását érzi, és azt védelmezi). Az óvodáskor elején gyakran megfigyelhető a társ ellen irányuló agresszió, (verekedés, hajtépés, harapás), de ez a sorozatos külső visszajelzések következtében csökken, átalakul ún. tárgyra irányuló agresszióvá.

Akadályoztatás esetén a kudarc elviselése, a monotónia tűrés, a késleltetés képessége, a feladattudat és a konfliktus megoldás formája **az akarat fejlettségének** mutatói.

Szintén az **akarat fejlettségét jelzik a szabálytudat**, a társakhoz való alkalmazkodás képessége, az önuralom, és a frusztrációs tolerancia.

A feszültség elviselésének képessége az iskolaérettség egyik legfontosabb mutatója, és az iskolai életbe való beilleszkedés egyik fontos feltétele.

Az iskolaérettség lényeges eleme a gyermek érdeklődésének sokszínűsége és tartóssága, a világ felfedezésének, meghódításának vágya.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A CSESZTVEI ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA .....-én
elfogadásra került.

A PP területi hatálya kiterjed az óvoda területére, az óvoda által szervezett, a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó óvodán kívüli programokra.

A PP időbeli hatálya az óvoda vezetőjének jóváhagyásával a kihirdetés napján lép életbe és határozatlan időre szól.

Felülvizsgálata: évenként, illetve jogszabályváltozásnak megfelelően.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi jogszabályváltozás,
- Esetleg egyéb módon

A nevelési program nyilvánosságra hozatala:

A szülők, az érdeklődő partnerek és az alkalmazottak az óvoda faliújságján találhatják meg, és olvashatják el. Az intézményből kivinni nem szabad!

.....

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉHEZ FELHASZNÁLT SZAKMAI

ANYAGOK

Kovács György - Bakosi Éva: Óvodapedagógia

Kovács György – Bakosi Éva: Óvodai tanulás = játékos tanulás

Perlai Rezsőné: Tanulásról óvodapedagógusoknak

Körmöczy Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában

Fabula BT: Mindig tudod, hogyan érez gyermeked?

Comenius BT: Pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi és elsősegély-nyújtási alapismeretek

Petren Ferencné: Az óvodavezetés elmélete és módszertana

Dr. W. Mikó Magdolna: Óvodából iskolába

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

